

VARIA

Nederlandsche Sociologische Vereeniging.

Op 4 April j.l. werd te Amsterdam in het „Internationaal instituut voor sociale geschiedenis” gesticht de Ned. Soc. Vereeniging op initiatief van de heeren prof. dr. H. Bolkestein, prof. mr. W. A. Bongers, prof. dr. M. J. H. Cobbenhagen, prof. mr. H. Frijda, prof. mr. P. S. Gerbrandy, dr. A. E. van Giffen, prof. mr. N. W. Posthumus, dr. J. J. von Schmid, prof. dr. Z. J. Sneller, prof. dr. H. N. ter Veen en prof. dr. G. M. Verrijn Stuart.

De goed bezochte oprichtingsvergadering werd geleid door prof. Bongers, wiens openingsrede als artikel in dit nummer is opgenomen. Tot bestuur werd gekozen het oprichtingscomité benevens prof. dr. S. R. Steinmetz; het dagelijksch bestuur wordt gevormd door de heeren Bongers, von Schmid en ter Veen, resp. als voorzitter, secretaris en penningmeester. Het secretariaat is gevestigd te Leiden, Rijn- en Schiekade 5.

De jonge vereeniging mag zich reeds verheugen in een groote belangstelling, blijkende uit een ruime toetreding der tot het lidmaatschap uitgenoodigden.

Volledigheidshalve zijn hierbij de statuten der N.S.V. afgedrukt, waarop bereids de Koninklijke goedkeuring is aangevraagd.

Statuten.

Artikel 1. De Nederlandsche Sociologische Vereeniging is gevestigd te Amsterdam en is aangegaan voor een tijd van 29 jaar, ingaande 4 April 1936.

Artikel 2. De vereeniging stelt zich ten doel een band te vormen tusschen de beoefenaars der maatschappelijke wetenschappen in uitgebreiden zin en aldus de beoefening dezer wetenschappen te bevorderen.

Artikel 3. De vereeniging tracht dit doel te bereiken door:

- 1) Het organiseeren van bijeenkomsten ter behandeling van onderwerpen liggende op het terrein van werkzaamheid der vereeniging,
- 2) het uitgeven van geschriften,
- 3) het aanknoopen van banden met soortgelijke vereenigingen in het buitenland,
- 4) en alle overige wettige middelen die tot het bereiken van het doel van de vereeniging kunnen leiden.

Artikel 4. Leden der vereeniging kunnen zijn Nederlandsche en in Nederland woonachtige buitenlandsche beoefenaars der maatschappelijke wetenschappen. Het lidmaatschap wordt verkregen op uitnoodiging van het Bestuur. Tot eereleden der Vereeniging kunnen op voorstel van het Bestuur door de ledenvergadering benoemd worden, zij die zich voor de beoefening der maatschappelijke wetenschappen bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt.

Artikel 5. Het vereenigingsjaar loopt van 1 September tot 31 Augustus.

In een in October, November of December te houden jaarvergadering brengt het Bestuur verslag uit van de in het voorafgaande vereenigingsjaar verrichte werkzaamheden en van het financieel beheer. Een in de laatst gehouden jaarvergadering benoemde Commissie van drie leden brengt verslag uit van haar controle op dit beheer.

Artikel 6. Het Bestuur beslist of, en wanneer er buiten de jaarvergadering, in art. 5 genoemd, vergaderingen worden gehouden. Het is daartoe verplicht, wanneer minstens tien leden met opgave der agenda daartoe schriftelijk het verzoek richten tot den secretaris.

Artikel 7. De inkomsten der Vereeniging worden gevormd door:

- 1) de contributie der leden, welke bij huishoudelijk reglement wordt vastgesteld,
- 2) subsidies, giften en legaten,
- 3) toevallige baten.

Artikel 8. Door de vereeniging kunnen secties voor afzonderlijke maatschappelijke wetenschappen worden opgericht.

Artikel 9. Het Bestuur bestaat uit ten minste 7 en ten hoogste 13 leden. Zij worden voor drie jaar in de in art. 5 genoemde vergadering gekozen. Zij treden af volgens rooster in het huishoudelijk reglement vast te stellen.

Voorzitter, Secretaris en Penningmeester worden in functie gekozen. Zij vormen het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging.

Artikel 10. Het Dagelijksch Bestuur vertegenwoordigt de vereeniging in en buiten rechten. Nadere regelingen de Vereeniging betreffende, worden vastgesteld bij huishoudelijk reglement, dat geen bepalingen mag bevatten, welke in strijd zijn met deze Statuten.

Artikel 11. Tot wijziging dezer Statuten kan worden beslist in een ledenvergadering indien de leden van het voorstel minstens 14 dagen te voren in kennis zijn gesteld. Zij treden in werking op het oogenblik waarop de koninklijke goedkeuring wordt verkregen.

Artikel 12. Tot ontbinding der Vereeniging kan alleen worden besloten in een daartoe bijeengeroepen vergadering, indien de leden van het voorstel minstens 14 dagen te voren in kennis zijn gesteld. Deze vergadering besluit welke bestemming aan de bezittingen der Vereeniging zal worden gegeven, voor zoover noodig met in acht-neming van art. 1702 B. W.

Een sociale en economische faculteit.

De door ons uitgesproken wenschelijkheid om de universitaire studie der sociale wetenschappen meer tot haar recht te doen komen door de economische faculteit der Amsterdamsche universiteit uit te bouwen tot een sociale en economische faculteit heeft meer aandacht getrokken dan waarop wij hadden durven hopen. Prof. Cobbenhagen wijst ons erop, dat de R.K. Handelshoogeschool te Tilburg in deze is voorgegaan door haar organisatie als „Hoogeschool voor economische en sociale wetenschappen”, waarover bijzonderheden zijn te lezen in zijn rectorale rede van 18 September 1933, opgenomen in het zesde jaarboek der Tilburgsche Hoogeschool, blz. 92 vv.

Het „Pacific Instituut”, Amsterdam.

Wij ontvingen van de vereeniging „Pacific Instituut” Amsterdam, haar statuten en maandelijksche „Mededeelingen” voor November.

Het „Pacific Instituut” stelt zich ten doel, kennis omtrent Nederland en de landen rondom de Stille Zuidzee over en weer te verbreiden, hetgeen het vooral tracht te bereiken door het organiseren van voordrachten en lezingen, het uitgeven van geschriften, het verschaffen van inlichtingen en het doen of aanmoedigen van onderzoekingen.

Een van de belangrijkste werkzaamheden van het „Pacific Instituut” is tot nu toe zonder twijfel het inrichten geweest van een bibliotheek en documentatie-archief, beide betrekking hebbende op de economische, cultureele, maatschappelijke en staatkundige verhoudingen van de Pacific-gebieden. Dit archief is in het Koloniaal Instituut te Amsterdam gevestigd en kan door belangstellenden geraadpleegd worden.

Een ieder, die in de Nederlandsche bibliotheken de groote hiaten heeft kunnen vaststellen in de aanwezige literatuur omtrent moderne Oost-Aziatische problemen, zal

de beteekenis van een dergelijke boeken- en tijdschriften-verzameling inzien. Vooral ook, omdat het Pacific-vraagstuk voor ons land meer en meer van overwegend belang wordt.

Bovengenoemde „Mededeelingen” gaan vergezeld van een der eerste publicaties van het instituut, getiteld: „Economic relations of the Netherlands Indies with other far eastern countries”. De schrijver van deze verhandeling, E. D. van Walree, geeft een beknopt historisch overzicht der handelsbetrekkingen van Nederlandsch-Indië met China en Japan, en komt tot de conclusie, dat slechts voortgezette industrialiseering van deze Pacific-gebieden een toename van hun onderling handelsverkeer kan mogelijk maken.

Een sociografisch woningrapport.

Het gecyclostyleerde ambtelijke rapport „Eenige bijzonderheden omtrent de woningen en de bewoners in het Uitbreidingsplan „Rijnstraat” van den Gemeentelijken Woningdienst te Amsterdam, Nov. 1935, verdient een uitgebreider kring van kennisname, dan waar het zich tot op het oogenblik in verheugen mag.

Het geeft over een betrekkelijk klein, dus overzichtelijk getal in 1934 en 1935 in het uitbreidingsplan „Zuid” te Amsterdam voor het eerst betrokken woningen en haar bewoners, talrijke, voor de stadsociografie belangwekkende gegevens. Na een samenvatting in 51 punten van de gehele materie wordt achtereenvolgens nagegaan:

Het aantal vertrekken per woning en winkelwoning in verband met den huurprijs; de herkomst der bewoners; vergelijking van de huur van de verlaten en de betrokken woningen; beroep der huurders; de badgelegenheid en het gebruik ervan; centrale verwarming; de naaste aanleiding tot verhuizing naar de nieuwe wijk. Diep wordt ingegaan op den invloed van de nieuwe wijk op de huren van de verlaten particuliere woning, eveneens op het onderwerp: inwonenden en, in hoeverre de huisvesting als onvoldoende is te beschouwen in verband met het aantal aanwezige slaapkamers. Tenslotte volgt een opgave van het aantal bewoners beneden de twintig jaar.

Twee uitgebreide bijlagen en een zeer treffend kartogram recapituleeren de belangrijkste cijfergegevens.

De opeenvolging van het verstrekte materiaal is niet altijd even logisch, de technische details van de woning en de sociale der bewoners (de laatste overwegen verre), hadden strenger gescheiden kunnen worden. De opgave van de redenen van verhuizing van de nieuwe bewoners is vrij waardeloos, omdat dit oncontroleerbaar is; het had achterwege kunnen blijven.

Merkwaardig is de opgave over het gebruik der badgelegenheid.

In niet minder dan 1814 van de 2106 gevallen, werd geregeld van de aanwezige douche of badkuip gebruik gemaakt. „De gezinnen, die geen gebruik maakten van de badgelegenheid waren in hoofdzaak afkomstig van buiten Amsterdam”, aldus het rapport. „Ook waren er enkele zeer oude echtparen bij, terwijl enkele malen door inmiddels opgetreden werkloosheid, geen middelen aanwezig waren een geyser te doen plaatsen”. De bevolking behoort in hoofdzaak tot den middenstand en den kleinen middenstand. Een betrekkelijk klein deel tot de geschoolde arbeiders.

Een verrassende uitkomst bood ook het onderzoek naar de ligging der vroegere woning. 1605 gezinnen kwamen uit een zelfstandige Amsterdamsche woning. Hiervan waren niet minder dan 61% afkomstig uit hetzelfde kwartier, waartoe het beschouwde woningcomplex behoorde, 33% zelfs uit de onmiddellijke omgeving! De vestigingsfrequentie neemt zeer snel af met het toenemen van den afstand. Slechts 3.4 % van de gezinnen was afkomstig uit de „Oude Stad”, 0.8 % van het verafgelegen stadskwartier „Benoorden het Y”.

Bij 21.7 % van het aantal gezinnen werden „inwonenden” aangetroffen. Bij 23 % van de gezinnen met inwonenden was, in verband met het aantal slaapkamers, de huisvesting „onvoldoende”. Het euvel van samenwoning, dat zoo lang het Amstel-laankwartier naar beneden haald, heeft dus ook hier van stonde af aan bestaan. Het cijfer van onvoldoende huisvesting van gezinnen, waar geen inwonenden voor kwamen, bedroeg: 5 %, is dus veel kleiner. In het algemeen blijken deze „kleine middenstands-woningen” niet op groote gezinnen gebouwd: 46 % van de gezinnen met 5 of meer kinderen is „onvoldoende gehuisvest”. Een merkwaardig grote-stadsverschijnsel!

Hier en daar is slechts een greep gedaan uit het rijke materiaal. Hoe waardevol zou het zijn geweest, indien dergelijke rapporten van alle stadsuitbreidingen in de jaren na 1870 gemaakt waren; wat zou het een vooruitgang voor de toekomstige stads-sociografie beteekenen, indien van elk complex nieuwe woningen dergelijke rapporten samengesteld zouden worden. Indien deze laatste wensch te vervullen ware, zou dienen te worden gestreefd naar uniformiteit van weergave.

Anthropologie.

Tot privaat-docent in de philosophische anthropologie aan de Rijksuniversiteit te Groningen is benoemd *Dr. H. Plessner*, aldaar.

De *Lombroso*-prijs voor crimineele anthropologie is toegekend aan *Dr. L. Vervaert* te Brussel.

Prijsvraag „Genetica”.

De Ned. Genetische Vereeniging heeft onderstaande prijsvraag uitgeschreven. Een verhandeling wordt verlangd over de overerving van verschillen in weerstand tegen ziekten bij mensch en dier. De verhandeling moet omvatten:

- a. een overzicht van de literatuur over dit onderwerp, speciaal aangaande bloedziekten;
- b. zoo mogelijk een verslag van eigen proeven over verschillen in ziekte-resistentie.
- c. conclusies.

Secretaris der Vereeniging is: *Dr. A. L. Hagedoorn*, te Soesterberg.

Huwelijksvoorlichting.

In het Bisdom Den Bosch is een diocesane commissie voor huwelijksvoorlichting ingesteld. De commissie bestaat uit prof. dr. van Welie, dr. J. B. Deelen, dr. G. F. van Balen, dr. G. J. B. A. Janssens, dr. L. A. Veeger en dr. D. van Vugt. De bedoeling is om in eenige centra voorlichtingsbureaux te vestigen waaraan een medicus en een priester verbonden zullen worden ten einde gratis consulten in huwelijksaangelegenheden te verstrekken.

Sterilisatie-wet in Engeland.

In een zitting van het Lagerhuis heeft de minister van gezondheid verklaard, dat hij thans nog niet van plan was om een wet tot invoering van de sterilisatie te bevorderen. Een onderzoek betreffende dit vraagstuk is nog gaande. (*The Lancet*, 28-12-'35).

Sterilisatie-wet in Finland.

Door het Finsche Parlement is een wetsvoorstel aangenomen tot gedwongen sterilisatie van personen die lijdende zijn aan een als erfelijk beschouwde ziekte van lichaam of geest.

Huwelijk en Periodieke Onthouding.

Op de Algemeene Vergadering van de R.K. Artsenvereeniging in 1935, zijn onderstaande conclusies aangenomen, om daarmede richtlijnen aan te geven voor het publiek, over de periodieke onthouding in het huwelijk.

1. De echtelieden moeten het hoofddoel van het huwelijk, het voortbrengen van kinderen, hoog houden.
 2.
 - a. Kinderbeperking zonder ernstige reden verdient altijd afkeuring.
 - b. Kinderbeperking is zwaar zondig, indien daartoe als middel wordt gebruikt verkrachting van de huwelijksact of een ander zwaar zondig tegennatuurlijk middel, zooals onvruchtbaarmaking, vruchtafdrijving.
 - c. Ook is kinderbeperking zwaar zondig, wanneer zij geschiedt met schending van het huwelijksrecht van de wederhelft, ofwel er ernstig gevaar voor groote zonde van beide of een der echtelieden uit dreigt.
 3. In bepaalde gevallen kan kinderbeperking gedurende langeren of korteren tijd aanbevelenswaardig zijn en dan met geoorloofde middelen worden nagestreefd.
 4. Bij den tegenwoordigen stand van het vraagstuk kunnen de echtelieden de sententie houden, die luidt: dat de periodieke onthouding, mits er een ernstige reden aanwezig is, niet ongeoorloofd mag geacht worden.
 5. De Katholiek ga tot de in zich niet ongeoorloofde kinderbeperking niet over, tenzij om ernstige redenen en na eerst den raad van den biechtvader te hebben ingewonnen.
- Zijn de redenen van geneeskundigen aard, dan raadplege hij daarover zijn dokter.
- Bovendien stelle hij zich voor het in de practijk brengen van de periodieke onthouding, onder leiding van een geneesheer.
6. De geneesheer rekene het zich tot een gewetensplicht deze leiding niet te geven zolang hij de periodieke onthouding niet grondig heeft bestudeerd.
 7. De geestelijke rade nooit zonder ernstige reden de periodieke onthouding aan en verwijze voor de praktische uitvoering daarvan steeds naar den geneesheer.
 8. Het schriftelijk adviseeren inzake de medische indicatie-stelling der periodieke onthouding aan patiënten van anderen, moet worden veroordeeld.

Conferentie over het Universiteitsvraagstuk.

Op 21, 22 en 23 Februari is op Woudschoten bij Zeist door het Nederlandsch Comité voor „International Student Service” (I.S.S.) en de Studenten-Commissie voor Volkseenheid, welke tezamen alle Nederlandsche studentenorganisaties omvatten, een conferentie georganiseerd over het universiteitsvraagstuk. In de eerste plaats werd besproken de overbevolking van universiteiten en hogescholen, in verband met het rapport dat de Commissie-Limburg heeft samengesteld.

Sterilisatie in Duitschland.

In 1934 werden in Duitschland 56.244 sterilisaties bevolen, over beide sexen ongeveer gelijk verdeeld. Bijna 0.1% (0.086%) van de bevolking werd in dat jaar dus gesteriliseerd. Door 205 „eugenetische” rechtbanken werd recht gesproken en door 26 in hooger beroep. Meisjes moesten den leeftijd van 14 jaar bereikt hebben. Deze mededeeling in „The Journal of the American medical Association”, vermeldt een groeiend verzet tegen de bevolen maatregelen. Zwangere vrouwen mochten tot de vijfde maand der zwangerschap geopereerd worden, indien er geen gevaar voor het leven en de gezondheid der vrouw dreigde. Het programma bracht mede, dat de familiegeschiedenissen bestudeerd werden, vooral die van misdadigers. (Eugenical News, Nov., '35).

De sterilisatie in de Vereenigde Staten.

Volgens een overzicht in de *Münch. med. Wochensch.* van 20-12-'35, zou de sterilisatie in de Vereenigde Staten, hoewel reeds veel langer ingevoerd dan in Duitschland, niet zooveel uitgevoerd zijn. Van acht staten wordt het aantal sterilisaties (afgezien van de particuliere gevallen) opgegeven.

	Wet in werking sedert	Aantal geopereerden
Californië	1909	7089 krankzinnigen, 316 zwakzinnigen, 300 misdadigers.
Wisconsin	1913	69 mannen, 609 vrouwen.
Oregon	1923	388 krankzinnigen, 490 zwakzinnigen, 46 misdadigers.
Delaware	1923	425 personen. Wie drie misdaden heeft gepleegd, kan gesteriliseerd worden.
Virginië	1924	2000 personen.
Minnesota	1925	295 krankzinnigen, 600 zwakzinnigen.
Michigan	1929	1239 personen.
Oclahama	1931	100 krankzinnigen, vnl. vrouwen.

In Zuid-Carolina is een sterilisatiewet pas aangenomen. In het geheel wordt de operatie in 15 staten toegepast. In 14 staten zijn sterilisatie-wetten voorgesteld. In drie staten bestaan wetten, die niet in de praktijk worden toegepast. Een twaalfstal staten heeft nog geen wetten op de sterilisatie. In enkele staten is de toestemming van de familie noodig.

Opgemerkt zij, dat in een werk van „The Human Betterment Foundation” van 1930, reeds 21 staten genoemd worden, met vermelding van het aantal sterilisaties op 1 Januari 1930, n.l. totaal 10.877. (Collected Papers on Eugenic Sterilisation in California).

Instituut voor eugenetiek en rassenhygiëne te Frankfurt a. Main.

Prof. Dr. Frh. von Verschuer, voorheen verbonden aan het *Kaiser-Wilhelm*-Instituut te Berlijn-Dahlem, thans hoogleeraar aan de Universiteit te Frankfurt a/Main en bekend door zijn tweelingen-onderzoek, heeft thans een instituut voor erfelijkheids-onderzoek bij den mensch gesticht te Frankfurt a/ Main, voor opsporingsarbeid en adviezen, ten behoeve van de wettelijke maatregelen voor de eugenetiek. (*Eug. News*, 5, 6, '35).

Prof. Dr. Vladislav Růžicka, oprichter van het Tsjecho-Slowaaksche Eugenetisch Genootschap †.

Den 18den Maart 1934 is te Praag op 64-jarigen leeftijd overleden *Prof. Dr. V. Růžicka*, de stichter en oud-voorzitter van het Tsjecho-Slowaaksche Eugenetisch Genootschap. Geboren in dezelfde stad als de grondlegger van de moderne erfelijkheidsleer, *Gregor Mendel*, te Brunn, heeft hij zeer veel in woord en geschrift gedaan, voor de wetenschappelijke beoefening van de eugenetiek. (*Eug. News*, 6, '35).

Henry Fairfield Osborn. †

De eugenetica heeft een bekenden voorvechter verloren door den dood van Dr. Osborn, op 6 November 1935. Hij was voorzitter van het Tweede Internationaal Eugenetisch Congres te New-York in 1921 en stichter van het New-York's Zoölogisch Genootschap en van het groote zoölogische park aldaar. (Eug. News, 6, '35).

Bemiddelingsbureau voor afgestudeerden.

Aan de Rijksuniversiteit te Groningen is een bemiddelingsbureau voor afgestudeerden opgericht, dat zich ten doel stelt bemiddelend op te treden tusschen de maatschappij en de afgestudeerden der Universiteit.

Het bureau wil er naar streven zoowel den afgestudeerde, als allen die in hun bedrijf de behoefte aan werkrachten met academische vorming gevoelen, van dienst te zijn: den afgestudeerden door te trachten om de ernstige moeilijkheden te overwinnen die zij tegenwoordig bij het zoeken naar een werkkring ondervinden, den werkgevers door zoo objectief mogelijk gegevens over eventueele kandidaten te verstrekken.

Het bureau staat onder leiding van de heeren Mr. H. J. Reinink, secretaris van het College van Curatoren, Prof. dr. L. Polak Daniels, Rector-Magnificus, prof. mr. J. H. van Meurs, prof. dr. H. J. Backer, prof. dr. D. van Os, prof. dr. K. Sneijders de Vogel, benevens mr. J. L. H. Cluysenaer, secretaris en is gevestigd in het Academieggebouw.

Medisch Opvoedkundig Bureau te Haarlem.

Door de Kennemer Vereeniging tot oprichting en instandhouding van Medisch Opvoedkundige Bureaux is dezer dagen te Haarlem een dergelijk bureau geopend en in gebruik genomen. De werkingssfeer van dit bureau is vnl. ingesteld op de opvoeding van het moeilijke kind. Het heeft het werk overgenomen van de Spaarne-Stichting, welke pionierswerk deed op dit gebied. De leiding berust bij dr. F. E. Posthumus Meyes, zenuwarts; mevrouw dr. Mees, zenuwarts; dr. A. J. van der Meulen, kinderarts; en mej. mr. dr. Lekkerkerker, sociaal werkster. De spreekuren van het bureau zijn: Maandagavond 7.30—9 uur en Donderdag van 2—4 uur.

Internationaal Congres tot bestrijding der Tuberculose.

Het 10e congres van den Internationalen bond tot bestrijding der Tuberculose zal van 7—10 September 1936 te Lissabon gehouden worden onder leiding van prof. Lopo de Carvalho.

Internationaal Congres voqr praehistorische en proto-historische wetenschappen.

Tot gedelegeerden van de Nederlandsche Regeering bij het 2e Internationaal Congres voor praehistorische en proto-historische wetenschappen, dat in Augustus 1936 te Oslo gehouden zal worden, zijn benoemd prof. dr. J. P. Kleiweg de Zwaan te Amsterdam en dr. A. E. van Giffen te Groningen.

Internationaal Congres voor Genetica.

Door den Raad van Volkscommissarissen der Sovjet-Unie is een commissie samengesteld voor de voorbereiding van het in 1937 te houden zevende internationaal genetisch congres.

Tot voorzitter dezer commissie is benoemd de president der academie voor landbouw Moralofo. Voorts hebben zitting: Komarof, Vavilof, Gorboenof, Lysenko, Keller en Kotzof.

1e Psychotechnische Tentoonstelling te Amersfoort.

Te Amersfoort is 18 Februari de eerste psychotechnische tentoonstelling geopend door Jhr. dr. L. H. N. Bosch Ridder van Rosenthal in het gebouw Stadsdoelen Zuid-singel 45, aldaar.

Deze expositie toont het werk der meeste groote laboratoria voor psychotechniek in ons land.

Het Sumerische ras en zijn Cultuur.

Voor het Aziatisch-Egyptisch Gezelschap „Ex Oriënte Lux” te Amsterdam, heeft prof. dr. F. M. Th. Böhl op 10 Februari een lezing gehouden over „Het Sumerische Ras en zijn Cultuur”. De alluviale mondingsgebieden van Indus, Euphraat-Tigris, Nijl en Jordaan zijn geologisch jong en sinds 5000 jaar voor Chr. bewoonbaar. De vruchtbaarheid van deze moerasgebieden kon door menscheijken arbeid geleidelijk worden opgevoerd, zoodat deze laagvlakten op de bewoners van de hoogvlakten steeds een groote aantrekkingskracht uitoefenden. Omstreeks 5000 v. Chr. had zich op de hoogvlakten een neolitische boerencultuur ontwikkeld, die het stadium van nomaden en half-nomaden reeds gepasseerd was. Vanuit de cultuur der bewoners van de plateau's, ontwikkelden zich de eerste vormen in de alluviale vlakten. In de rotsteekeningen van Libye etc. kan men nog de sporen van kunst en ceramiek bewonderen van de bewoners van de hoogvlakten. Van de laagvlakte vormde de Euphraat-Tigrisvlakte het middelpunt: de verzamelbekkens van volksbewegingen. Spreker beperkt zich dan tot de beneden Mesopotamische vlakte. Het klimaat was vochtiger en gelijkmatiger dan thans. Men veronderstelt dat geen volk het langer dan 1000 jaren in dit zeer warme klimaat uitgehouden heeft. Van de wisseling der volkeren wordt een schema gegeven als volgt:

1e. De prae-Sumerische groep of z.g.n. Vogelgezichtmensen zijn uit het heuvelland en uit het Oosten van Babylonië omstreeks 5000 v. Chr. binnengetrokken. Omstreeks 4000 v. Chr. kwam hierbij een tweede groep, ook prae-Sumerisch, die vermoedelijk uit het Polynesische cultuurgebied is gekomen.

2e. De Sumerische immigratie, omstreeks 3700 v. Chr. komt uit het Noorden en zijn de grondleggers van de eerste „Hochkultur” geweest, die nog heden groote bewondering afdwingt.

3e. De klassieke eeuwen van „Hochkultur” namen een einde door het binnendringen van de patriarchale stammen- en geslachten-staatsregeling, met de daaraan verbonden wereldbeschouwing en door de opkomst van het kapitalisme. De Semieten brachten deze wijzigingen en vnl. de Akkadische groep. Als merkwaardigheid van het Semietische ras wordt hun groot assimilatievermogen vermeld, waardoor zij de cultuurwaarden der oudere volken konden verwerken en verder brengen. Hierin wordt de wereldhistorische betekenis van dit ras gezien, dat zich in Assyrië en Palestina met de sub-arisch-churritische groep van de bevolking vermengd heeft.

Sargon I was de grondlegger van het eerste Mesopotamische wereldrijk. Hij overwon den opvolger van koning Urukagina van Lagasch met een nieuw strategisch hulpmiddel: pijl en boog. Sargon en zijn opvolgers assimileerden de Sumerische cultuur, maar op grond van een andere wereldbeschouwing en een afwijkend Gods- en koningsbegrip (gebaseerd op de macht en de machtigste is de rijkste). De latere Sumerische koningen b.v. Rim-Sin waren geen echte Sumeriërs meer. Dit ras was omstreeks 2000 v. Chr. uitgestorven en de nieuwe volken, die de cultuur verder brachten, waren de Semieten en de Indo-germanen. De Indo-germanen van de Arisch-iranische groep verschijnen omstreeks 1800 v. Chr. op het Voor-Aziatisch wereldtooneel en hebben met geweldige kracht de toenmalige cultuur onderworpen.

Succes brachten hun snelle paarden en lichte renwagens, welke zij voor het eerst in Voor-Azië invoerden. Zij hadden echter niet de groote geschiktheid tot assimilatie. De volksverhuizing van 1200 v. Chr. bracht nieuwe verschuivingen. De periode van 1800—1200 was internationalistisch en ging bij de tweede volksverhuizing omstreeks 1200 ten gronde. Uit het jonge Europa komen de nieuwe volksverhuizers, gelijktijdig met een Semietische invasie, die tot beneden Mesopotamië doordrong. Eerst negen eeuwen later, toen Alexander de Groote op zijn veroveringstocht diep doordrong, heeft het Noordelijk ras Mesopotamië geestelijk veroverd. Sedert 800 v. Chr. ving een tijdperk van groot-industrie en groot-kapitalisme aan onder bescherming van het militaire eenheidsrijk Assyrië.

Erratum.

Men leze op blz. 151 van nummer 2, in den tweeden regel der boekbespreking „Leerboek der sociale hygiëne” in plaats van „uitnemend” het woord „uitsluitend”.

INGEKOMEN BOEKEN:

- Edg. Kant*, Bevölkerung und Lebensraum Estlands. 280 blz. XII tafeln. Tartu, 1935.
- Studien über Autorität und Familie*. 947 blz. Forschungsberichte aus dem Institut für Sozialforschung. Felix Alcan, Paris, 1936. fr. 100.—
- Th. H. Holland*, De minerale sanctie. 90 blz. Van Loghum Slaterus, Arnhem, 1936. f 1.25.
- S. Mok*, Arbeidsrecht. 184 blz. Arbeiderspers, Amsterdam, 1936. f 2.—, geb. f 2.90.
- Aanwinsten* op ethnografisch en anthropologisch gebied van de afd. volkenkunde van het Koloniaal Instituut over 1935. 159 blz. Amsterdam, 1936. f 1.50.
- Maurice Leenhardt*, Vocabulaire et grammaire de la langue houailoa. 414 blz. Institut d'ethnologie, Paris, 1935. fr. 125.—.
- E. Smedes*, De Religie van den Kosmischen God als grondslag van een nieuwe cultuur. 102 blz. E. Smedes, Haarlem, 1936. f 1.50.
- Hilma Granquist*, Marriage conditions in a Palestinian village. 366 blz. Akademische Buchhandlung, Helsingfors, 1935. F.M. 160.—.
- Th. Körner*, Totenkult und Lebensglaube bei den Völkern Ost-Indonesiens. 204 blz. Institut für Rassen- und Völkerkunde der Universität Leipzig, 1936.
- J. B. Schuster. S.J.*, Die Soziallehre. 155 blz. Freiburg, Herder & Co, 1935. 4.80 M.
- W. J. Aalders. e.a.*, Causaliteit en Wilsvrijheid. 148 blz. J. B. Wolters, Groningen, 1936. f 1.90.
- J. R. W. Sinninghe*, Overijselsche Sagenboek. 352 blz. W. J. Thieme & Cie, Zutphen, 1936. ing. f 3.90; geb. f 4.90.
- Herbert Schöffler*, Die reformation. 106 blz. Heinrich Pöppinghaus. o. H-G., Bochum-Langendreer, 1936.
- Ph. Kohnstamm*, De betekenis der psychologie voor de didaktiek bij het Nijverheids-onderwijs. 15 blz. Overdruk uit het Nijverheidsonderwijs voor meisjes. Jan. en Febr. 1936.
- R. C. Thurnwald*, Black and White in East Africa. 396 blz. G. Routledge and Sons, London, 1935. 21/-.

Albert Harrasser, Die Rechtsverletzung bei den australischen Eingeborenen. 167 blz. Stuttgart, 1936. R.M. 10.—.

G. van Veen, Opvoeding tot Persoonlijkheid. 95 blz. Amsterdam, 1936. f 1.—

De bevolking van Amsterdam. Statistische mededeelingen van het Bureau van Statistiek der Gemeente Amsterdam. No. 103. 206 blz. Amsterdam, 1936. f 2.50.

F. C. J. Los, Parzival's Graaltocht. 178 blz. Rotterdam, 1936. f 1.75, geb. f 2.50.

F. A. Weve. O.P., Het Algemeene welzijn. 40 blz. Tilburg, 1936. f 0.60.

N. J. D. Versluys, Journalistiek en Wetenschap. 274 blz. diss. Utrecht. Amsterdam, 1936. f 5.20, geb. f 5.90.

A. van Gennep, Le folklore de la Flandre et du Hainaut français. II. 309 blz. Maisonneuve, Paris, 1936. fr. 45.—.

F. Roels, Handboek der psychologie III. 300 blz. Dekker en Van de Vegt, Utrecht, 1936, f 5.25, geb. f 6.25.

W. Huggens, Kentering en Bezinning. 157 blz. H. J. Tjeenk Willink & Zn. N.V., Haarlem, 1936. f 1.90.

Afgesloten 1 Mei 1936.

Alle ontvangen boeken worden in deze rubriek opgenomen; de redactie doet hieruit een keuze voor bespreking.